

MENDEI HÍRADÓ

Önkormányzati tájékoztató 2024./II. szám

KEDVES MENDEI LAKOSOK!

A Mendei Híradó 2024. év 2. számát tartja a kezében. Áprilisban rántott a nyár, majd visszatért a tavaszi időjárás. Ahogy felébredt a természet, úgy kezdtük szépíteni, csinosítani településünket.

A zöldterületeinken a fűvágást folyamatosan 4 fővel végezzük, miközben számos egyéb tennivalónk is akad. A temetőn két új kaput készítettünk és folytatjuk az Ország út járdájának építését is. Az intézményeinkben a virágosítás már megtörtént, nemsokára a közterületeinken is megújítjuk az egynyári növényeket.

Önkormányzatunk a könyvtáros szervezésében ismét részt vett a TeSzedd akcióban, valamint megszerveztük az elektronikai hulladékgyűjtést is. A hivatal udvarán gyűjtjük az üvegeket és a használt olajat, a hivatalban a használt elemeket, intézményeinkben a használt ruhákat.

Célunk, hogy mindenki megértse, ha nem szemetel, vagy a célzott helyekre viszi a nem használt tárgyakat, szép maradhat a környezetünk. Ehhez kérem, hogy az ingatlanát és az ingatlan előtti területet mindenki tartsa rendben és tisztán. Az árok takarításkor kiszedett földet továbbra is elvisszük. Ennek érdekében kérem hívják a hivatalt.

Ha május, akkor ünneplünk. Engedjék meg, hogy itt az újság hasábjain köszöntsem az édesanyákat, valamint köszöntjük a gyerekeket is, amit mi hagyományosan a Családi nap keretében teszünk meg. Várunk mindenkit sok szeretettel június 1-én a „Katlanban”, amelynek programját az újság hátlapján olvashatják.

2024. június 9-én Európa Parlamenti és önkormányzati választások lesznek. Kérem, mindenki éljen választójogával és menjen el szavazni! Az újság belső hasábjain további információkat tudhatnak meg a jelöltekről.

Kaszanyi József
polgármester

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

Testületi hírek

Mende Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 2024-ben a Mendei Híradó legutóbbi megjelenése óta kettő testületi ülést tartott. A márciusi testületi ülésen a képviselő-testület többek között elfogadta Mende Község Önkormányzat Helyi Építési Szabályzatának módosítását, valamint Közigazgatási szerződést kötött a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal.

- 2024. április 16-án megtartott Képviselő-testületi ülésen a Képviselő-testület közterület elnevezéséről döntött, elfogadta Mende Község Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi tervét, a Mendevíz Nonprofit Kft 2023. évi beszámolóját, valamint az elnyert Vis maior pályázati támogatáshoz kapcsolódóan döntés született a tervező személyéről.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

Rendeletek

Tisztelt Lakosok!

Az elmúlt időszakban több esetben helyszíni szemlét tartottunk a temetőben annak érdekében, hogy megvizsgáljuk Mende Község Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2023. (IX. 25.) a temetőkről és a temetkezésről szóló önkormányzati rendeletében foglaltakat.

„Fát, cserjét a köztemető területén magánszemély nem ültethet. Ez alól kivételt képez a sírra ültetett az az örökzöld, amely teljes kifejltségében nem magasabb 1 m-nél, és átmérője nem több 0,5 m-nél. Az 1 méter magasságot elérő, nem gondozott ültetvényeket a temető üzemeltetője eltávolíthatja és az eltávolítás költségeit a sír gondozására kötelezettel szemben megtérítheti.”

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

- Azon sírokra, amelyek nem felelnek meg a szabályozásnak figyelmeztető iratot helyeztünk el. Kérem, hogy akik még nem végeztek el a fák és bokrok metszését eltávolítását azt csinálják meg.
  - A temetőhöz kapcsolódóan tájékoztatom a Tisztelt Lakosságot, hogy a mozgáskorlátozott temetőbelátogatók bejutását megkönnyítendő a legfelső kaput szombaton és vasárnapi napokon nyitva tartjuk.
- Mende Község Önkormányzata Képviselő-testületének 12/2023. (IX. 25.) önkormányzati rendelete a környezetvédelemről**
- Avar és kerti hulladék megsemmisítése elsősorban komposztálással, illetve szelektív hulladékgyűjtéssel történhet.
  - Avart vagy kerti hulladékot égetni csak megfelelően kialakított helyen, vagyoni és személyi biztonságot nem veszélyeztető módon január 1. és május 31., valamint szeptember 1. és december 31. közötti időszakban lehet szerdán egész nap 8-18 óra és szombaton 7-10 óra közötti időtartamban lehet.

Az égetendő hulladék nem tartalmazhat ipari eredetű hulladékot műanyagot, gumit, vegyszert, festéket, illetve azok maradványait. Június 1. – augusztus 31. közötti időtartamban a belterületi kerti és egyéb hulladékok égetése TILOS!

- A ténylegesen használó, illetve a tulajdonos kötelessége az ingatlan telekhatára és az ingatlan előtt húzódó közút közötti járda, illetve zöldsáv úttestig terjedő teljes területének gondozása - beleértve az árok területe - a gyomok kiirtása, a fű szükség szerinti nyírása, a járdára kinyúló ágak és bokrok megfelelő nyesése. Ezen területen tilos a vegyszer használat.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

FOGÁSZAT NYÁRI SZABADSÁG

Dr. Bekker Kitti fogorvos az alábbi időpontokban szabadságon lesz: 2024. 07. 01 - 07. 08. 2024. 07. 25 - 08. 09.

Sürgősségi ellátás: Budapest, VIII. Szentkirályi u. 40.

IGAZGATÁSI SZÜNET

Értesítjük a Tisztelt Lakosságot, hogy az alábbi időpontokban igazgatási szünet miatt a Polgármesteri Hivatal ügyfélfogadása szünetel:

2024. július 22. – augusztus 3-ig: anyakönyvi esemény (haláleset) esetén Tóth Mónika hívható a +36 30 589 7246 telefonszámon,
2024. augusztus 21-30-ig: anyakönyvi esemény (haláleset) esetén Mladoniczki Viola hívható a +36 20 254 9711 telefonszámon.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

Háziorvosi hírek

Mende község II. számú háziorvosi körzet praxisjogát az Országos Kórházi Főigazgatóság engedélyezte dr. Keresztúri Imre részére. Jelenleg az OEP finanszírozási szerződés megkötése van folyamatban. Reményeink szerint 2024. június 1-től már újra teljes rendelési időben tudja fogadni a betegeket a doktor úr a körzetben.

Kaszanyi József
polgármester

Impresszum:

Mendei Híradó 2024./II. szám

Kiadja: Mende Község Önkormányzata
2235 Mende, Fő út 14.

Kiadásért felelős: Kaszanyi József polgármester

Szerkeszti a Szerkesztő Bizottság

Nyomdai előkészítés és kivitelezés:

SK. Marketing Kft. 2230 Gyömrő, Eskü utca 15/a.

Új kapuk a temetőn

Elkészült a két hiányzó kapu a köztemetőre. Köszönjük a Mendevíz Nonprofit Kft ügyvezetőjének Bodonyi Sándor munkáját.

Egyúttal tájékoztatom a temetőbe látogatókat, hogy a ravatalozó feletti nagykaput a mozgáskorlátozott személyek bejutásának megkönnyítésére szombatonként és vasárnaponként nyitva tartjuk.

Kaszanyi József
polgármester

VIS MAIOR pályázat

Az Ebr42: 608172 azonosítószámú vis maior pályázat keretében 22.851.000.- Ft összegű vissza nem térítendő támogatásban részesültünk, amelyből az Önkormányzat a Mende Ady Endre utca 8. számú ingatlanál található támfal helyreállítását fogja elvégezni. A projekt egy részről a támfalon keletkezett repedések helyreállítását, valamint a károsodott utcaszakasz és felszíni vízvezetés rekonstrukcióját foglalja magába. Az előkészítő munkálatok már elkezdődtek, a felújítás teljes egészében idén megtörténik.

Kaszanyi József
polgármester

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

LÉTREJÖTT

A Mendei Hagyományok Ápolásáért Alapítvány

A Pest Megyei Törvényszék 2024. április 22-én bejegyezte a Mendei Hagyományok Ápolásáért Alapítványt.

A Mendei Hagyományok Ápolásáért Alapítvány célja:

- A 2011. évi CLXXIX törvény rendelkezései alapján a helyi közművelődési és művészeti tevékenységek támogatása
- A helyi népművészeti értékek megőrzésének támogatása
- A hagyományörzés elősegítése
- Képességfejlesztés, ismeretterjesztés elősegítése
- Mendei kapcsolatok ápolásának elősegítése, a mendei hagyományok határon túli bemutatásának támogatása
- A korosztályok közötti értékmegosztás támogatása
- Egyéb kulturális tevékenység támogatása

Az alapítvány tevékenysége:

- a településen folytatott kulturális és hagyományörző tevékenységek szakmai céljai megvalósításának támogatása,
- A célok megvalósításához szükséges tárgyi eszközök beszerzése és működési feltételek javítása, továbbfejlesztése, berendezések korszerűsítése,
- a kulturális tevékenység segítése, támogatása.
- a szabadidő hasznos, kulturált eltöltésére nevelő közösségi programok támogatása,

- a közösségfejlesztést elősegítő programok, szabadidős és művészeti rendezvények, csoportkirándulások, támogatása,
- a település bel- és külföldi kapcsolatépítésének támogatása, bel- és külföldi utazások támogatása

Az Alapítványt 3 fős kuratórium vezeti, amelynek az elnöke Béres Dániel, míg a tagjai Mladoniczki Viola és Gecser István.

Az alapítvány OTP Nyrt-nél vezetett számlaszáma 11742197-21458075-00000000, amelyre várjuk a felajánlásait a célunk megvalósításához.

Ezúton szeretném megköszönni dr. Mona Gyula címzetes főjegyző segítségét az alapítványunk létrehozásában.

Trefák Istvánné
Alapító

Tanuljon kerékpározni biztonságosan

Mende Község Önkormányzata lakossági igényekhez kapcsolódóan biztosítja, hogy a kisgyermekes biztonságos körülmények között tanuljanak meg kerékpározni, rollerezni, görkorcsolyázni, gördeszkázni.

Ehhez kapcsolódóan a „Katlant” ellenőrzött körülmények között biztosítjuk. A bejárati kulcs, illetve a mosdó kulcsai Matók Lászlónál találhatóak meg.

Kaszanyi József
polgármester

PÁLYÁZATI INFORMÁCIÓK

Civil közösségek támogatása a Magyar Falu Programban

Magyarország Kormánya a Magyar Falu Program keretében „Civil közösségi tevékenységek és feltételeinek támogatása” elnevezésű pályázat során a Mendei Óvodásokért Alapítványt 1 700 000 Ft összegű támogatásban részesítette. A pályázat lebonyolító szerve a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Az Alapítvány a támogatás összegét a már hagyománnyá vált családi nap szervezési költségeire fordítja, amely 2024. június 1-én szombaton a KATLAN-ban kerül megtartásra. Az idei évben is színes programokkal és fellépőkkel várunk Mindenkit.

Laukóné Dolányi Ildikó

elnök

Kaszanyi József
polgármester

TESZEDD 2024

Mende Község Önkormányzata kiemelt fontosságú ügyként tekint a település tisztaságának fenntartására, folyamatosan tisztítjuk a település útjait, árkaikat különösen a frekventált helyeken, de sajnálatos módon a szemetek mindig nagyobb aktivitást mutatnak.

A kevésbé forgalmas helyek pedig a szemetek fellegvára. Ezek okán nagy szükség van az országos akciókra, ahol az önkéntesek segítségével megtisztításra kerülhetnek azok a területek is, amik nem kerültek bele az önkormányzat látókörébe.

Mende Község Önkormányzata 2024-ben is csatlakozott az országos akcióhoz. A településen a szemétszedés 2024.04.27-en szombaton zajlott. Az akcióhoz 15 fő csatlakozott és 41 zsák (kb.1 teherautónyi) hulladékot számoltak fel.

A szemét nemcsak a település látképét rontja, hanem a talajt, vizet és a levegőt is súlyosan szennyezve mindannyiunk életminőségére káros hatással van.

Nagyon köszönöm az önkéntesek munkáját és kérem Önöket, hogy a későbbiekben is támogassák munkájukkal az egészséges környezet fenntartása iránti törekvéseinket.

Lekrinszki Helga
szervező

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

BOLDOG NYUGDÍJAS ÉVEKET

Kremmer Gáborné, vagy ahogy a faluban ismerik Kremmer Évi, Juhász Évi 2024. július 17-én nyugdíjba vonul. Munkaviszonyát a Mendei Községi Tanács VB Szakigazgatási Szervénél kezdte 1984. július 16-án, vagyis munkába lépése óta ugyanazon az egy munkahelyen dolgozik 40 éve. Kis település révén munkája összetett és komplex, több területen is kiválóan ellátta a feladatát. Kiemelt feladata az anyakönyvezés, több évtizedes munkája alatt ezer feletti házasságkötést vezetett le. Az anyakönyvvezetésen kívül másik kiemelt területe a választásokban való közreműködés a Választási Ügyviteli Rendszer kezelése. Kremmer Gáborné feladatai közé tartozott a lakcímbeljelentések, lakcímgizolás feladatainak az ellátása, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmények megállapítása, a HH és a HHH helyzet megállapítása, a hatósági bizonyítványok kiállítása, a talált

tárgyak kezelése és a szünidei gyermekétkeztetés szervezése.

Ezen sokrétű feladatok elvégzését pontosan, példamutatóan végezte, az évtizedek alatt több kolléganő betanításában is aktívan részt vett.

Kremmer Gáborné születése óta a településen él, férjezett, két felnőttkorú fia és egy fiú unokája van.

Kedves Éva!

Településünk minden lakója nevében engedj meg, hogy Hemingway szavaival kívánjak nyugdíjas éveidhez boldogságot, békét és egészségben gazdag pillanatokat!

**„Nem tudom, mit rejt a sorsod,
mosolyt hoz-e vagy könnyeket.**

**Tanuld meg hát feledni a rosszat,
s őrizd meg a boldog perceket.”**

Dr. Mona Gyula
címetes főjegyző

Filmklub és élménybeszámoló

A rendezvény célja, hogy településünkön is hozzuk vissza a közösségi filmnézés élményét. A filmklub első eseményén 2024. április 13-án - A Vadon című film megtekintésére került sor természetesen popcorn-nal és üdítővel.

A filmhez is kapcsolódóan Kércz Viktor és Makra Ákos tartott élménybeszámolót a Pacific Crest Trail túrájukról, ami az Egye-

sült Államok nyugati partvidékén húzódó 4270 km-es túraútvonal. Magyarokként elsőként teljesítették a távot az északi pontról indulva.

Az előadásuk alatt számos fénykép megtekintésével egybekötve megismerhették az érdeklődők ezen útvonal gyötrelmeit és gyönyörűségeit.

A Filmklub következő rendezvénye ősszel várható.

Dr. Mona Gyula
címetes főjegyző

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

Mende Polgárőrség Egyesület Hírei

A Mende Polgárőrség Egyesület egy 2002-ben alakult civil szervezet. Célunk Mende közbiztonságának garantálása a rendőrséggel és a helyi önkormányzattal, szoros együttműködésben. Megalakulásunk óta 70%-kal visszaesett községünkben a bűncselekmények száma.

Az Egyesület tagjai kezdetben saját gépjárműveikkel, civil ruhában láttak el szolgálatot a településen a lakosság biztonságának megóvása érdekében. Az évek alatt bővülő szervezet egyre népszerűbbé vált a Mendei lakosok körében. Így sikeresen vont be minden generációt a társadalmi bűnmegelőzésbe.

Egységes polgárőr ruházatban, és az egyesület tulajdonában lévő gépjárművel végezzük napi járőrszolgálatunkat külterületen és belterületen egyaránt. Sokszor a rendőrséggel és a vadásztársasággal együtt. Rendezvények és ünnepek biztosítását is mi végezzük.

Mára már az egyesület 40 fő állandó helybéli civil tagot számlál és 12 oktatási intézménnyel szerződött közösségi szolgálati fogadó intézményként.

Gecser István

Hóbor Gyula

Működésünket az Önkormányzat, az Országos Polgárőr Szövetség és a Pest Vármegyei Polgárőr Szövetség által kiadott és finanszírozott pályázatokból és lakossági támogatásokból tudjuk fenntartani.

Ezúton szeretnénk megköszönni mindenkinek, aki támogatásával, segíti az egyesület fennmaradását, hogy továbbra is eredményesen végezhessük munkánkat a lakosság védelmében.

Ha valaki továbbra is szeretné támogatni az egyesületet, megteheti a következő számlaszámra utalva:

Mende Polgárőrség Egyesület
65100060-11261120

Az adó 1%-a felajánláshoz pedig:
adószám: 18697823-1-13

Gecser István
elnök

GRATULÁLUNK!

Ezúton gratulálunk Gecser István alpolgármesternek a Mende Polgárőrség Egyesület elnökének az „Év polgárőre” kiténtetéséhez, valamint Hóbor Gyula polgárőrnek a Pest Vármegyei Polgárőr Szövetségtől kapott elismeréséhez.

Kaszanyi József
polgármester

VÁLASZTÁSOK 2024. JÚNIUS 9.

Helyi Választási Iroda

Választási Iroda vezetője:

Dr. Mona Gyula címzetes főjegyző

Választási Iroda címe, telefonszáma,:

2235 Mende Fő utca 14.

tel.: +36 29 438 001,

email: mende@mende.hu

Választási Információs Szolgálat:

tel.: +36 29 438 001,

email: mende@mende.hu

Helyi Választási Bizottság:

Rojtos Mihályné elnök

Juhász Anett Erzsébet elnök-helyettes

Mészárosné Sziráki Anikó tag

Választási Bizottság elérhetősége:

2235 Mende Fő utca 14.

tel.: +36 29 438 001,

email: mende@mende.hu

Szavazókörök címei:

1. számú szavazókör:

2235 Mende, Fő utca 10. (Óvoda)

2. számú szavazókör:

2235 Mende, Fő utca 14.

(Polgármesteri Hivatal emelet)

3. számú szavazókör:

2235 Mende, Fő utca 14.

(Polgármesteri Hivatal földszint)

4. számú szavazókör:

2235 Mende, Fejes Ferenc tér 16.

(Bölcsőde)

A szavazókörök akadálymentesek.

Felhívom a Tisztelt Lakosság figyelmét, hogy a volt védőnői szavazókör új helyszíne a Polgármesteri Hivatal (Fő u. 14.) földszinti konferencia terme (volt Könyvtár).

POLGÁRMESTERJELÖLT:

1. **Kaszanyi József**

EGYÉNI LISTÁS KÉPVISELŐJELÖLTEK:

1. **Paskó Zoltán**

2. **Gecser István**

3. **Hajnal Zsolt**

4. **Gér Viktor**

5. **Guth Jánosné**

6. **Magné Jámбор Anikó**

7. **Laukóné Dolányi Ildikó**

8. **Juhász Sándor Jánosné**

9. **Jámбор Ferenc**

ROMA NEMZETISÉGI KÉPVISELŐJELÖLTEK:

1. **Horváth János**

2. **Rafael Liliána**

3. **Rafael Pál**

4. **Faragó József Milán**

Dr. Mona Gyula

címzetes főjegyző

HVI vezetője

2024. JÚNIUS 9.

**HELYI ÖNKORMÁNYZATI
VÁLASZTÁS**

**NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZATI
VÁLASZTÁS**

**EURÓPAI PARLAMENTI
VÁLASZTÁS**

Részletes tájékoztatásért látogassa meg a www.valasztas.hu weboldalt, vagy forduljon a polgármesteri hivatalban működő helyi választási irodához.

NEMZETI VÁLASZTÁSI IRODA

RIPORT A POLGÁRMESTERREL

2024. június 9-én önkormányzati választások lesznek. Kaszanyi József immár 14 éve tölti be Mende község polgármesteri tisztségét. A riport készítésekor már tudjuk, hogy egyedüli jelöltként, ellenfél nélkül lehet polgármester újabb 5 évre. Ennek kapcsán kértük a polgármester urat, hogy értékelje az elmúlt ciklust, illetve számoljon be a terveiről. A riportot, mint már az elmúlt években megszokhatták Munkácsi György készítette.

- Polgármester úr, Ön a harmadik ciklusát töltötte településvezetőként, az elmúlt 5 évben társadalmi megbízatásban. A jelöltállítási határidő lejárt, kijelenthetjük, hogy a következő ciklusban is Kaszanyi Józsefnek fogják hívni Mende község polgármesterét. Öt évvel ezelőtt is ezzel a bevezetővel kezdtem a riportot. Ez azt jelenti, hogy a településen minden rendben van?
- Kérem, foglalja össze, hogy mennyire sikerült az előre eltervezetteket megvalósítani, nehéz volt-e az elmúlt 5 év?

Kaszanyi József: Ez tényleg furcsa helyzet, bár előzetesen értesültem, hogy még egy lakosunk szeretett volna polgármesterjelölt lenni, de még a jelöltség megszerzése előtt visszalépett. Az okát nem tudom, feltételezésekre nem szeretnék belemenni.

A jelölt állítási határidőn már túl vagyunk, azonban kötelességemnek érzem, hogy összefoglaljam az elmúlt 5 évet, valamint rövid kitekintést tegyek a tervekről. Elsősorban ki kell jelentenem, hogy a település fejlesztése, a fejlődés az nem egyedül a polgármester érdeme, mögötte van egy képviselő-testület, akik nélkül a tervek csak tervek maradnának.

A 2019-ben megválasztott képviselő-testület és a polgármester egy „csapatban indult”, nyerte meg a választást és vezette a települést az elmúlt 5 évben. Együtt találtuk ki a településfejlesztés irányvonalát, a terveket, valamint alkottuk meg koncepciónk a választási ciklusra. Tudom a település lakosai felé ez úgy jöhetett le, hogy a testület mindenben egyetért, egységesen döntünk. A döntési szakasz eljutásáig azonban számos egyeztetést végeztünk, vitattuk meg a problémákat annak érdekében, hogy amire dönteni kell már egységes álláspontra jussunk. A Képviselő-testület tagjaival lakosaink nap mint nap találkozhattak, problémák gyakran a közreműködésükkel jutott el hozzám vagy a Mendei Polgármesteri Hivatal dolgozóikhoz.

Ezért, külön itt a Mendei Híradó hasábjain is megköszönöm a jelenlegi testület áldozatos munkáját. Név szerint **Guth Jánosné, Juhász Sándor Jánosné, Laukóné Dolányi Ildikó, Paskó Zoltán Gecser István, Gér Viktor** segítségét, mivel így közösen sikerült Mendét a korábbi fejlődési pályán tartani. Külön kihangsúlyozom, hogy én társadalmi megbízatásban, vagyis igen mérsékelt tiszteletdíjért, míg a képviselő társaim egyetlen fillér tiszteletdíj nélkül látták el ezt a jelentős felelősséggel járó munkát. Erre a környékbeli kisebb településeken sincs példa.

Mivel minden jelenlegi képviselő társam is indul a választáson remélem, hogy közösen tudjuk folytatni az elkezdett munkát. Mindenki tudja, hogy úgy könnyű együtt dolgozni, ha egységesek az elképzeléseink. Erre bizonyíték az elmúlt 9 év is.

2019 őszén volt az előző választás. 2020 március 4-én megjelent a Covid vírus Magyarországon és a kihirdetett veszélyhelyzet alapvetően megváltoztatta településünk életét is. Elsődleges feladatunk a védekezés lett, az emberi élet védelme. Azonnal átszerveztük a munkát, segítettük az időseket, gyerekeket, rászorulókat. Intéztük a bevásárlásokat és az étkeztetést, valamint megoldottuk a bezárt intézményeink dolgozónak a más irányú foglalkoztatását.

• Azért ezek nehéz idők voltak úgy országosan, mint helyben is.

Kaszanyi József: Igen, szerencsére elmúlt. Azonban a ciklus alatt számos olyan probléma került előtérbe, amit meg kellett oldani. Ezek a problémák, de majd mindjárt egyesével kitérek rájuk, olyan önkor-

mányzatunktól független események generálták, amire a választ nekünk helyben kellett megkeresni. A globális felmelegedés és az energiaválság olyan gondolkodásra késztetett minket, hogy ennek a prioritása mindent háttérbe szorított. Elsősorban az ivóvízhiány megjelenésére, valamint a villámárvizek problémájára gondolok. Ehhez kapcsolódnak a legjelentősebb pályázataink is. Ivóvíz korszerűsítésre 294 145 000 Ft támogatást nyertünk, míg egy új záportározó építésére és egy meglévő felújítására a hozzátartozó kiegészítő építményekkel két ütemben összesen 582 159 293 Ft-ot. Ezek egyedi elbírálású pályázatok voltak, ennek megszerzése mögött nem kevés munka állt, sokat köszönhetünk a Belügyminiszternek (Dr. Pintér Sándor), valamint településünk országgyűlési képviselőjének, aki ebben az időben a Belügyminisztérium államtitkára is volt (Pogácsás Tibor).

Mivel az önkormányzatnak a költségvetése csak működésre elegendő, fejleszteni csak pályázati forrásból tudunk úgy, hogy az önerő kigazdálkodása is nagy feladat. Mint azt érzékeltük a pályázati források az elmúlt kettő évben beszűkültek. Sikerként értékelem, hogy az elmúlt 5 évben majdnem másfél milliárd, pontosan 1 345 976 187 Ft támogatást sikerült nyernünk.

Az elmúlt 5 év költségvetéseit és a tendenciát figyelembe véve, az elfogadott, fejlesztés nélküli éves költségvetésünk 700 millió forint, ez csak a működési költségekre elég. Ezek az alapvető infrastruktúra működtetésére (közvilágítás, utak-, terek karbantartása, temető fenntartása stb.), valamint az intézményeink fenntartására (óvoda, bölcsőde, hivatal, orvosi rendelők) szűkösen elég.

Elsődleges célunk volt, hogy már a meglévő vívmányokat tovább vigyük, tovább tudjuk finanszírozni a feladatokat, településünk lakosainak kényelmét növelni tudjuk úgy, hogy településünknek ne kelljen hitelt felvenni. Az, hogy nincs hitelünk és nem is vettünk fel ez alapvetően a képviselő-testület egyik közös fő célja volt.

• Ez igen jelentős összeg. Mi valósult meg? Felidézné néhány szóban?

Kaszanyi József: Már az előzőekben szóltam a két kiemelt pályázatról, de nézzük meg kicsit részletesebben a többit is. 9976 folyómétert aszfaltoltunk, ami 31315 m²-t jelent összesen 420 453 233 Ft összegben. Sportöltözőt építettünk a futball pályához, a Mendei Nonprofit Kft. munkáját segítve a zöldterületek karbantartásához és a szállítási feladatok ellátásához teherautókat, ágapritót és pótkocsit vásároltunk. Az egészségügyi ellátást javítva eszközöket szereztünk be a védőnői szolgálatnak és új motoros vizsgáló ágyat az orvosi rendelőbe. Az óvoda udvarán új játékokra pályáztunk. A turisztikai vonzerőnk növelve kilátót építettünk településünk legmagasabb pontjára. Kiemelném továbbá a Polgármesteri Hivatal tetőcseréjét, ami egy régi adósságunk volt annak érdekében, hogy ennek a patinás épületnek az állagát meg tudjuk őrizni.

• Ha jók az értesüléseim a rendezvények színvonalát is sikerült növelni.

Kaszanyi József: A Családi napon és a Szüreti Mulatságon kívül új brandként meghonosítottuk a Hagyományőrző Napot, amelynek célja, hogy a régi szokásainkat

megismerjük, őseink által elért eredményeinket megőrizzük. Ebben szoros együttműködést alakítottunk ki a Mendei Óvodásokért Alapítvánnyal, a Rozmaring Nyugdíjas Klubbal és a Hagyományőrző Népi Együttessel. A településről és a régi hagyományokról már több videófelvétel is készült, amit folytatni akarunk. Ehhez kapcsolódóan jegyzem meg, hogy több kiadványunk is született az elmúlt 5 évben és elindítottuk a Mendei Kisokos sorozatot, ami szorosan kapcsolódik a hagyományőrzéshez.

• Jól tudom, hogy a temetőhöz is voltak elvárások?

Kaszanyi József: Régi ígéretünket sikerül megvalósítani azzal, hogy urnafalat sikerült elhelyezni a temetőben, valamint új temetőkapukat is készítettünk.

• A pályázatok igen jelentősek, de nem mindenre lehet pályázni.

Kaszanyi József: Voltak olyan feladatok, amelyeket saját erőből finanszíroztunk annak érdekében, hogy az intézményeink működését racionalizálni tudjuk. A bölcsődében a fűtési rendszert hőszivattyús rendszerre állítottuk át teljesen, a Polgármesteri Hivatalban csak légkondicionálókkal való fűtésre álltunk át, míg az óvodákban és a bölcsődébe is telepítettünk légkondicionálókat.

Nem lehet továbbra sem pályázni helyi buszközlekedésre, amivel közelebb hoztuk a település lakóit egymáshoz, és biztonságosabban eljuthatnak a gyermekek iskolába, óvodába. Ennek megtartását igen jelentős tényként tartom számon.

• **Erősítsen meg még egyszer, hogy ez egy csapatmunka!**

Kaszanyi József: Másképpen ez nem is megy. A polgármester mellett áll most egy olyan képviselő-testület amely nélkül minden nehezebb lenne. Ha a testület nem egységes, akkor nem lehet ilyen dinamikus fejlődést elérni. Fontosnak tartom a közös gondolkodást a testülettel, fontos, hogy támogassák a polgármestert. Célunk, hogy Mende továbbra is egy példaértékű település maradjon. Persze ehhez lakosaink szavazatai is kellene.

• **Milyen tervei vannak a következő ciklusban?**

Kaszanyi József: Mint korábban is említettem, az elmúlt időszakhoz képest viszonylag beszűkültek a pályázati lehetőségek. Ennek ellenére minden lehetőséget megragadunk, jelenleg is több pályázatunk van elbírálási szakaszban. Ezen pályázatokkal elsősorban az identitásunkat próbáljuk erősíteni annak tükrében, hogy idén 700 éves Mende település. Egy három éven átívelő pályázatunk még nem került elbírálásra, ami pont ehhez az évfordulóhoz kapcsolódik rendezvényekkel, könyvkiadással. Célunk, hogy a településünk minden lakója magáénak érezze Mendét, ismerje meg a múltját, amiből építkezni lehet a jövő számára. Ennek igen jelentős pontja a Hagyományörző nap, amely az idén immár harmadik alkalommal kerül megrendezésre.

A következő ciklus terveiben még mindig szerepel az infrastruktúra fejlesztése. A felszíni csapadékvíz elvezetésére szolgáló árkok korszerűsítésével fejeződne be a komplex infrastruktúra kiépítése a településen. Ter-

veink között van még egy ivóvíz kút fúrása, amely kapacitása tartalékot képezne az emelkedő ivóvízfogyasztáshoz. Továbbá egyre sürgetőbb a közvilágítás korszerűsítés, mivel a szolgáltatók már jelezték, hogy jelenlegi égők gyártása befejeződik, nem tudják garantálni a pótlást. Ehhez kapcsolódóan már több tárgyalást folytattunk kivitelezőkkel azonban az elképzeléseink még nem tudtak találkozni a finanszírozás tekintetében.

Településünk közttereinek biztonsága miatt további kamerákat kívánunk kihelyezni a már meglévők mellé. Ezzel egyrészt meg szeretnénk előzni a bűncselekményeket, illetve csökkenteni az illegális személtelakásokat is.

Van még néhány kisebb utcarész amelyet aszfaltozni kell, illetve újra aszfaltozásra is szükség van. Ehhez kapcsolódóan sebességjelző táblák kihelyezését is tervezzük, mivel érzékeljük, hogy a közlekedés a jó utakhoz kapcsolódóan felgyorsult. Ezzel párhuzamosan folytatni kívánjuk a járdafelújítási programot.

Összességében az infrastruktúra fejlesztés továbbra is prioritás, a humán infrastruktúra fejlesztésével kiegészülve és nem utolsósorban a már elért eredmények megőrzése, ami szintén nem kis feladat, továbbra is tudni kell működtetni és üzemeltetni a települést. Úgy gondolom, hogy az elmúlt választási ciklusban a vezetőség – beleértve a képviselőtársaimat is - bebizonyította azt, hogy jól átgondolt, felelős döntésekkel minden akadály legyőzhető. A tervek megvannak, remélem a település lakossága is bizalmat szavaz a megkezdett munka folytatására.

• **Legyen ismét ez a végszó! Köszönöm az interjút.**

MENDEI SPORTEGYESÜLET FIATALJAI A XX. TCHOUKBALL VILÁGBAJNOKSÁGON (FESZTIVÁLON)

Három mendei fiatal elindul világot látni Olaszországba, 2024. május 10-12. között. Marosi Amira, Marosi Nadin és Sípos Levente vesznek részt a világ legnagyobb és legszórakoztatóbb nemzetközi Tchoukball eseményén.

Kicsiny településünk számára azért is nagyszerű dolog ez, mert a kb. tíz főből álló Magyar válogatott keretben, három fiatal is helyet kapott a MENDEI FARKASOK TCHOUKBALL csapatból, amely csapat Edzője Tamás Kornélia. Ezúton kívánunk sok erőt, kitartást és eredményekben gazdag májusi hétvégét az olasz tengerparton.

Ez egy háromnapos, mindenki számára nyitott Fesztivál, amely öt versenyből áll, amelyeket Viserba Di Rimini strandján rendeznek majd. Ahol egy kilométer hosszú homokos tengerparton 20 darab Tchoukball pályát építenek.

Ahol mindenki játszhat és szórakozhat...

A Tchoukball Fesztivál szellemisége az, hogy a mérkőzések adrenalinja, a tengerparti „Happy Hour” kikapcsolódása és az estig tartó jó hangulat egyesüljön családias környezetben, olasz vendégszeretettel a fantasztikus küzdelmek után.

Ha nem is tudunk mindannyian a helyszínen szurkolni a Magyar Tchoukball Válogatottnak, abban biztosak lehetnek, hogy Mendén sokan izgulnak majd a szuper eredmény elérése érdekében. Amennyiben Te is szeretnéd, hogy gyermeked eljuthasson ehhez hasonló versenyekre, fesztiválokra, keressetek bennünket. Az edzések a mendei iskolában.

Várunk minden sportolni vágyó lányt, fiút, kicsit, nagyot...

Köszönettel tartozunk támogatóinknak:

- Mende Községi Önkormányzata
- Kiki pékség Mende
- Hotel Vesta Tápaiószecső

Marosi Endre Elnök
Pénzes Attila Alelnök

IFJÚSÁGI NÉPTÁNCGYÜTTES INDULT

Új lehetőséget kínálunk a gyerekeknek, hogy együtt fedezzék fel a néptánc örömteli világát és őrizzék meg hagyományainkat. **Marosvölgyi Csaba, a Honvéd Táncszínház volt szólótáncosa vállalta, hogy vezeti az új, fiataloknak szóló néptáncgyűttest.**

A kezdeményezés keretében várjuk a 10-től 15 éves korosztályt, hogy részt vegyenek a Mendei Hagyományörző Népi Együttes utánpótlásának munkájában. Célunk, hogy közösen elevenítsük fel és őrizzük meg hagyományainkat, tanuljuk meg a Kárpát-medence táncainak rejtelmeit és fejlesszük játékos módon ritmusérzékünket és énektudásunkat.

A programban kiemelt fontosságot tulajdonítunk a közösségformálásnak, ezért szívesen várjuk a szülők aktív részvételét is. Együtt szeretnénk részt venni helyi és környékbeli rendezvényeken, képviselve községünket, valamint színesíteni az iskolai eseményeket.

Terveink között szerepel még nyári táborok szervezése, illetve hazánk népi hagyományaitól gazdag helyszíneinek meglátogatása, mint Hollókő, a Skanzen vagy éppen Mohács.

A próbák szerdánként 17:00-tól 18:30-ig zajlanak, de havonta néhány alkalommal keddenként plusz napokat is tervezünk, ahol olyan kézműves foglalkozásokon vehetnek részt a gyerekek, mint a kaláris fűzés, hajfonás vagy akár legényes táncok gyakorlása.

Jelentkezni lehet Cili néninél az iskolában vagy Csabánál. Szeretettel várunk mindenkit, aki csatlakozna egy nagyszerű, jókedvű és vidám csapathoz, ahol a néptánc tanulása és a hagyományok életben tartása büszkeséggel tölti el a gyermekeket.

**Marosvölgyi Csaba és
Holczmüller Anikó**
Tel.: 06 30 457 7193

A TAVASZI HÉRICS NYOMÁBAN

A mendei túrák sorát 04.06-án folytattuk, ez volt az év 4. túrája. A tavaszi hérics (Adonis vernalis) nyomába eredtünk. A túra a Barina túra 11 km táv útvonalán haladt, ez unalmasnak tűnhet, de tavasszal szinte naponta változik a táj, és arra vannak a héricsek is 😊.

A túrán 7 fő vett részt, nagyon kellemes túraidő volt, özek, nyulak, keresztezték az utunkat tavaszi héricset láttunk, ettől függetlenül a túra legnagyobb attrakciója a kút volt. 😊

Felmerült, hogy az online (FB) és offline (plakát, újság) kommunikációs csatornák helyett/mellett a túráról e-mailben küldjünk értesítést. Aki szeretne a jövőben ilyen módon értesítést kapni, küldjön e-mailt a konyvtar@mende.hu e-mail címre a tárgy: „túra”jelöléssel.

A következő túra **2024. 06. 22. (szombat) Móricz Zsigmond „éjszakai” lámpás túra** lesz, a túra 20 óra 30 perckor indul a Közösségi házból, a táv: kb. 7 km.

Minden érdeklődőt várunk!

Lekrinszki Helga
túraszervező

A korán jött tavasz következtében sokkal előrébb járt a természet, félő volt, hogy már csak elvirágozott egyedeket találunk, de minden várakozást felülmúló egyszám virított a rét oldalán. A növény a száraz gyepeket kedveli, Magyarországon védett, eszmei értéke 5000 Ft. Álljunk ellen a kisértésnek, ha találunk ilyen növényt, hogy kiássuk és hazavigyük.

MESEVÁR ÓVODA-BÖLCSŐDE HÍREI

Március 6-án a Pillangó és a Micimackó csoportos gyermekekkel ellátogattunk az Országházba. Sétáltunk a Duna parton, majd idegenvezető segítségével jártuk végig az épületet, nézhették meg élőben a gyermekek a koronázási ékszereket, a hatalmas termeket, folyosókat, őrsváltást, mindezt, amiket az óvó nénikkel képeken, projektoros kivetítésen már megismerhettek.

Március 14-én megemlékeztünk 1848-49-es forradalom és szabadságharc kezdetéről, Petőfi Sándorról, és a Márciusi Ifjacról. A Mesevár Óvoda minden kicsi gyermeke a Szent István parkban sorakozott fel, mindenki kezében saját kis zászlócskája, szívük felett kitűzve a kokárda. A gyermekek kis verset mondtak, énekeltek, majd a kopjafa tövébe leszúrták a megemlékezés jelképeit.

Délután a Micimackó csoportos gyermekek község ünnepi megemlékezésén léptek fel gyönyörűen összeállított, megható műsorukkal.

Március 26 -án részt vettünk a Községi Tojásfa díszítésén. Gyermekeink sok kis tojásukat készítették, varrtak, ragasztottak, hogy minél több, színesebb tojás díszítse a Szent István park formás fájának ágait. Március 27-én intézményeink udvarára ellátogatott a Nyuszi, itt hagyta kis ajándékait a gyermekek számára, amit a fűcsomók-

ban, bokrok tövében lelkesen kerestek a kis lurkók. Húsvéti ünnepi hosszú hétvége után visszatértünk az óvodába, bölcsődébe, és meglepett minket a Nyuszi bácsi a kis gyermekek örömeire. Nagyon köszönjük Szántai Ernőnek, hogy ismét megörvendeztette a gyermekeket, felnőtteket egyaránt.

Április 9-én a Gézengúzok jöttek tavaszi kis előadásukkal óvodáinkba, interaktív kis műsorukkal minden gyermeket elvarázsolnak.

Április 12-én Bölcsi kóstolót volt a bölcsődében. Ezen a délutánon tart kapukkal vártuk az érdeklődő szülőket, és gyermekeiket, megismerkedhettek a bölcsőde dolgozóival, kérdéseikre választ kaphattak, aggodalmaikat próbáltuk eloszlatni.

Április 15-16-án tartottuk a bölcsődei beiratkozást, akinek nem sikerült ezen a két napon ellátogatni az intézménybe, továbbra is várjuk a jelentkezését, hiszen bölcsődénkbe a beiratkozás folyamatos.

Április 25-én továbbképzés volt központi óvodánkban, ahová vendég előadót hívtunk, és a környékbeli óvodák óvodapedagógusai is ellátogattak erre az eseményre. Témánk sajnos nagyon aktuális, az Autizmus spektrum zavaros gyermekek mindennapjait segítő, gyakorlati tanácsokkal ismerkedtünk meg, bővítettük tudásunkat.

MESEVÁR ÓVODA-BÖLCSŐDE HÍREI

Fejes Ferenc téri tagintézményünk udvarán Kresz pálya került kialakításra. A 240 négyzetméteres Viacolor telepítésében segítségünkre volt Benkó Róbert, aki a gépi földmunkát végezte, a Mendevíz Nonprofit Kft dolgozói, akik tégláról téglára rakosgatták a nagy területet, Gecser István, aki a kivitelezési munkálatok szervezésében vett részt, és nem utolsó sorban tartozunk köszönettel Mende Község Önkormányzatának az anyagi támogatásért.

Központi óvodánkban a hinta állványok lábait kikezdte az idő vasfoga, így ezek is cserére szorultak. Köszönjük a cserét fenntartónknak, így óvodásaink biztonságosan tudnak továbbra is az udvari hintákon játszani.

Május első vasárnapján az Édesanyákat ünnepeljük országszerte. Óvodánkban április 30-án a költők által rímekbe szedett kis versekkel, kedves dalokkal köszöntötte minden kisgyermek az Édesanyját, Nagymamáját.

Május 2-3-án Óvodai beiratás volt központi óvodánkban. Szeretettel vártuk nyílt napok keretében leendő kis óvodásainkat, és szülőiket, akik betekintheztek az óvodai élet mindennapjaiba.

Május 8-án a gyömrői Hankó István Művészeti Központba látogattunk, ahol a Csemetekert Gyermekszínház előadásában megtekintettük a Pán Péter című mesét.

Szinte minden alkalommal írok a nagy mértékű szülői segítségről, anyagi támogatásról. Ezeknek köszönhetően összegyűjtött pénz felhasználásával, valamint fenntartónk Mende Község Önkormányzatának támogatásával kialakítottunk a központi óvodában egy 18 négyzetméteres sósobát. Itt szeretném kiemelni is megköszönni Maloku Dorela szüleinek / Kiki pékség/ a nagy összegű anyagi támogatást. Gyermekeink már birtokba is vették, reméljük, hogy betegségek megelőzésében nagy szerepe lesz.

Szintén a Mendevíz Nonprofit Kft munkatársainak köszönjük a bölcsődei árnyéklók telepítését, bár napjainkban visszatért a hűvös idő, bízunk még a nyári melegben, amikor hűs árnyéket biztosít a kicsi gyermekek részére a napvitorla. Kis focistáink a Bozsik Program keretében több alkalommal is tornán vettek részt, ahol mozgásos délelőtti játékokban fejlődhetett mozgás kultúrájuk.

Erdélyi Krisztina
főigazgató

TAVASZI ESEMÉNYEK AZ ISKOLÁBAN

Március második fele hagyományosan eseménydús időszak iskolánkban.

Régi szokásunk szerint megtartottuk a Gergely-jarást, melyben kis műsorral, minden tanuló részvételével emlékeztünk meg az iskola alapító Gergely pápáról, és a diákok toborzásának szokásáról.

E nap szolgáltatott alkalmat arra is, hogy a leendő első osztályosokat és szüleiket meghívjuk. Míg a gyerekek kis foglalkozásokon vettek részt, addig a felnőttek bejárhatták az épületet, és az igazgatói tájékoztatón megismerkedhettek intézményünk főbb sajátosságaival. Reméljük, a hallottak és tapasztalataik alapján örömmel csatlakoznak majd közösségünkhöz! A harmadik és negyedik osztályosok az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc méltó megünneplésére műsorral készültek, melyet a Szabadidőközpontban tekintettünk meg.

TAVASZI ESEMÉNYEK AZ ISKOLÁBAN

A hónap végén a Tehetség hete alkalmával tantárgyi versenyeket tartottunk. Az alsó tagozatban idén a matematikát emeltük ki, ebben mérték össze tudásukat tanulóink. A rajzversenyben népdalokhoz készültek illusztrációk.

A felsősök angolból, matematikából, szövegértésből adtak számot ismereteikről, kreatív írás terén is megmutathatták képességeiket, a testnevelés órákon pedig kiderült, ki tud a legjobban kosárra dobni.

Egy nagy, közös eredményhirdetés során közel 100 oklevelet és ajándékot osztottunk ki. Ezúton is gratulálunk minden helyezettnek!

A Ki mit tud? nem a hagyományos verseny, hanem inkább a képességek bemutatásának színtere volt. Láthattunk vidám

jeleneteket, táncokat, hallhattunk hangszeres zenét, dalokat, vicceket, megtapsolhattunk sportban kiemelkedő teljesítményeket.

A tavaszi szünet után újult erővel folytattuk a munkát. Miközben azért dolgozunk, hogy a tanév végén minél több jó jegy legyen a bizonyítványokban, újabb programokat szervezünk és megkezdjük a nyári táborok előkészítését is.

Toth Ervinné
pedagógus

A falu történetét a hét évszázad során az itt élő emberek közösen átélte sorsai „írták”. Mende története az egymást követő 28 nemzedék története. Fölötte áll az egyes emberek, az egyes családok történeteinek; túléli őket.

Utánajárva a falu tárgyi emlékeinek, eleinte sajnálattal tapasztaltam, hogy valamennyi meglevő építménye újkori, a török hódoltság után keletkezett. Például a katolikus templom, amely korábbi templomok maradványait beépítve, de nem azok helyén épült, és hirdeti Mende katolikuságát. Ugyanilyen sorsra jutott az 1939-1945-ös háború után az egykori Baumgarten kúria (udvarház), melynek tégláiból, tetőszerkezetéből építették vagy hozták helyre a házakat. Megemlíthetném még a billei cselédházakat is: az egykori lakói a faluba vagy Kásavölgybe költözésükkor elbontották, és az anyagait beépítették az új házaikba; vagy a közelmúltból hozva példát: az új CBA-épületét, amelybe az elbontott Alsóiskola (evangélikus iskola) téglái kerültek... Ami Mendével történt, ami a túlélését elősegítette, az találoan egy szóba tömöríthető: újrashasznosítás. A mindenkori lakossága a múlt tárgyi emlékeit újrashasznosította, vagy eltemette és az enyészetnek adta át.

Az évforduló alkalmával Mende hét évszázadából századonként egy-egy jellegzetes történetét elevenítem fel.

ELSŐ ÉVSZÁZAD, A XIV. SZÁZAD: A KISKIRÁLYOK ÉS AZ ERDÉLYI SZÁL

Beszédes nevek: Nemhw [Nemhű] (szolga neve), Numhyu [Nemhű] (jobbágy neve), Numhiu [Nemhű] (harangozó neve) ... Mindegyik név az illetőnek olyan

jellemére utal, amely a középkorban alapvető értéket sértett: a hűséget és az odaadó szolgálatot. Hűség a királyhoz, hűség az urához, a kenyéradó gazdájához. A hűséget – akár előkelőről, akár szolgáról volt szó – esküvel kellett megerősíteni. Ha az előkelő letette a hűség-
esküt, megőrizhette korábbi vagyonyát, vagy érdemeire tekintettel gyarapíthatta azt és jobb egzisztenciát teremthetett magának és családjának. Aki viszont megtagadta vagy hűtlenségbe esett, az könnyen mindenét elveszíthette.

Hűségről vagy hűtlenségről rendszerint szolgálakat neveztek el. A nemesekre vagy más előkelő származásúakra inkább a „hűtlen” vagy a „lázado” jelzőkkel utaltak. Például ingadozó magatartása miatt Csák Máté, aki először hűséget fogadott Károly Róbertnek (I. Károly királynak), utána mégis szembeszállt vele: hűtlen és lázado megbélyegzést kapott. Hasonlóan ambivalens magatartást tanúsított, de többnyire hűtlenként és lázadóként vált ismertté Kán [Keán] László erdélyi vajda, a Kőszegiek stb., vagyis a XIV. század kiskirályainak, modernebb kifejezéssel: tartományurainak, oligarcháinak egy része. Mindezt tetézte az

I. Károly király fiktív arcképe az egykori 200 forintos bankjegyén

erdélyi szászok lázadása. Úgyhogy, mielőtt I. Károly király véglegesen megszilárdította volna a magyar trónt, keményen meg kellett küzdenie a kiskirályokkal: le kellett számolni velük és le kellett győzni az erdélyi szászokat.

A délvideki tartományok urainak és a hazai püspököknek a többsége I. Károly mellé állt. A királyi hatalom megszilárdításáért vívott harcból a pápa sem maradt ki. Kezdetből fogva Károly Róbertet támogatta, mindent megtett a király hatalmon tartása érdekében. Gentilis bíboros kiközösítette Csák Mátét, valamint Kán Lászlót. Kán a következményektől megijedt és csatlakozott I. Károlyhoz. A hűsége jeléül visszaszerezte a királyi koronát, amellyel harmadjára is megkoronázták Károly Róbertet. Nincs a magyar történelemben még egy személy, akit háromszor koronáztak volna királlyá (1301, 1308, 1310).

Jelentős esemény történt 1314-ben: I. Károly az ország fővárosát kénytelen volt Budáról Temesvárra áthelyezni. Ebben a helyzetben gyakorlatilag az egyházra és a nemességre támaszkodhatott. Az égiek vele voltak: a lázadó tartományurakat legyőzte, a vagyonaikat elkobozta; a sok régi nemesi család birtokait, az Árpád-ház egykori támogatóinak, de az ellene lázadóknak a várait leromboltatta vagy az állásaikkal együtt a hozzá hű családoknak adományozta. 1301 és 1323 között 20 éves korára gyakorlatilag elitváltást vitt végbe.

Ezen a ponton kapcsolódik és jelenik meg a történetben Mende neve. I. Károly környezetébe tartozott az őt Nápolytól hűségesen követő Treutel Miklós comes (ispán), továbbá az oklevelekből

ismert Kont Miklós erdélyi vajda, akinek ítélőbírájaként tevékenykedett a billei nemesek rokona, Pécely Péter. De ebbe a körbe tartozhatott Menda-i Sámuel (Samuel de Menda) is, aki Mende birtokhoz minden bizonnyal királyi adományként jutott, és akinek a nevéből származhat Mende neve. Az adománylevél, sajnos, nem maradt fenn, ezért Samuel de Menda beiktatásának időpontja sem állapítható meg.

Sámuel fiai: Finta és István szintén a magyar király szolgálatába léptek, és az erdélyi utazásain elkísérték.

1324-ben I. Károly a szász lázadók leverése miatt tartózkodott Erdélyben. A királyi had 1324. májusában kezdett gyülekezni, júniusában indult útnak és 1324. októberében oszlott fel. Ez alatt az idő alatt kapta a feladatot Menda-i Sámuel két fia, hogy puhatolják ki Erdély szomszédságában lakó tatárok szándékait, illetve védelmezzék őt erdélyi útja során. A feladatot sikeresen teljesítették. Ennek köszönhető, hogy 1324. augusztus 12-ei keltezéssel a király oklevelet állíttatott ki, amelyen Sámuel fiai: Finta és István neve Menda-i származásúként olvasható.

Ha igaz, hogy Mende puszta személynevből keletkezett (Menda > Mende), okkal vetődik fel a kérdés: honnan származik Menda-i Sámuel Menda-i előneve? A nyelvészek szerint az egyik nyom Erdélybe vezet. Kniezsa István nyelvész úgy véli, hogy a Menda-név, pontosabban: a Mende-név a Mena nemzetség nevéből ered. Bizonyítására számos Menara/Ménára visszavezethető vagy belőle származtatható helynevet említ (Menyő, Mene, Mence, Menke stb.).

Az oklevelekből tudjuk, hogy a Mena nemzetség tagjai az 1200-1300-as években Dél-Erdélyben, illetve a déli szláv területeken részben vásárlással, részben királyi adományozással szerezték vagyonaikat és gyarapították birtokaikat. Házasságkötéseikkel rokoni kapcsolatba kerültek az ide telepített kunokkal, például kun Parabuch ispán fiának: Istvánnak a veje a Mena nemzetségbeli Péter fia: János volt. Ugyancsak a Mena nemzetségből származott Mihály bán, valamint a lánya, akit Péter fia: János mester „soror”-jaként (nemzetségbeli nőrokonként) és a Csanád nembeli Beezi János feleségként említene az oklevelek.

Végül magyarázatra vár, hogyan kapcsolódik a Mende-név a mézet jelentő szláv med, illetve męd (mend) szóhoz. A válasz egyszerű és logikus: ugyanazon szó jelentése két vagy több nyelvben különbözhet egymástól anélkül, hogy bármi nehézséget okozna a használóinak. A lényeg, hogy egyik nyelvben se hasson idegenként; ugyanazt a szót mind egyik nyelv befogadja, a maga logikája szerint értelmezze és használja.

MÁSODIK ÉVSZÁZAD, A XV. SZÁZAD: A VITÉZLŐK KORSZAKA

A nemesi származásúak szívesen szegődtek egy-egy nagyúr szolgálatába familiárisnak, a nagyúr családjához tartozó bizalmi embernek. Az 1400-as évekre a Hunyadi család már annyi vagyont tudott fölhalmozni, hogy több familiárist foglalkoztathatott. Közöttük találjuk Mende birtokosának, Nyárasapáti Sebestyén lányának, I. Klárának a testvérét, Nyárasapáti Sebestyén fia: Györgyöt.

Nyárasapáti I. György familiárisként a Hunyadi családhoz tartozott, részt vett a birtokok igazgatásában, szolgált a bandériumukban. Familiárisként mégsem volt a család hűbérese, vagyis: a szolgálatainak ellentételezéseként nem Hunyadi János adományozott neki birtokokat, hanem

– mai szóhasználatnál úgy mondanánk, hogy az ő előterjesztése nyomán – érdekre és hűséges szolgálataira tekintettel a király jutalmazta szorgalmát birtokadománnyal. Sőt, minthogy Sebestyén fia: György a törökök ellen vívott harcokban is kitűnt, kapitányként megállta a helyét, ezért vitézlő (egregius) címet is szerzett magának. Vele együtt jutalmazták Gerla-i Ábrahám fia: Tamást, a bihari Gerla birtokosának a fiát, valamint a híres Toldi Miklós unokáját, vitézlő Toldi Lászlót, akinek Toldi István nevű dédunokája 1580 előtt Mende birtokosa volt.

István – az őseihez hasonlóan – a katonapályát választotta. 1580 körül azonban lemondott birtokairól, eladta azokat és Erdélybe települt át. Ott a király új birtokokat adományozott neki, főkapitánynyá tette és a székelyek főkapitányaként harcolt a szabadságért. 1603-ban az egyik ütközetben megsebesült és Brassóban hunyt el.

A Nyárasapáti családból egy másik hoz-

*A nyárasapáti kúria rajza
Balanyi Béla (1963)
feltárása nyomán*

zátartozó szintén vitézlő címet szerzett, mégpedig: Mende utolsó Nyárasapáti nevű birtokosának, III. Klárának, Nyárasapáti György lányának a fia, András. Igaz, ő már az apja nevét, a Kussaly Jakchy nevet viselte. Szatmár és Belső-Szolnok vármegye patinás családjának a sarja volt. Nyárasapáti III. Klára hiába adta el korábbi birtokait, köztük Mendét is, a keletre költözése nem hozott számára nyugalmat, mert a vitézlő (egregius) fia állandó pénzzavarral küzdött. Egyik követte a másikat, ezért birtokainak egy részét zálogba kellett adni, illetve mivel nem tudta visszaváltani, elveszítette azokat. Több okirat adományozásról és perlekedésről szól.

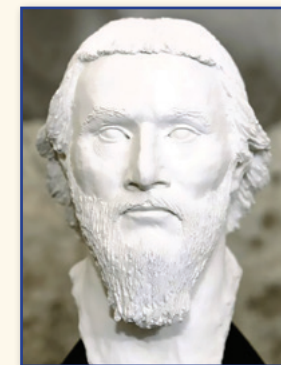
III. Klára vitézlő fia minden bizonnyal azok közé tartozott, akik a csatában megállták a helyüket, sőt kiemelkedtek, de a civil életben elpártolt mellőlük a szerencse. Mindezt tetézte a feltörekvők hatalmaskodása és a kapuban zörgető török közelsége...

Nyárasapáti III. Klárától több más településsel és birtokkal együtt 1505-1507 között Werbőczy István szerezte meg Mende birtokot, amely a főváros közelsége ellenére sem vált kedvenc tartózkodási helyévé. A fennmaradt iratok szerint az 1505 októberében Rákos mezején tartott rendi országgyűlés idején sem Mendén, hanem inkább Nyárasapáton a kőből épült kúriában szállt meg. Mende nem hagyott mély nyomot az életében, a török előrenyomulás hatására 1531-ben meg is vált tőle: I. János király javára cserebirtok ellenében lemondott róla. Nyárasapát birtokát azonban megtartotta, és halála után a leányági leszármazottjai örökölték.

HARMADIK ÉVSZÁZAD, A XVI. SZÁZAD: TÖRÖKÖT FOGTAM...

A török hódoltsággal a katonai szolgálatban vitézséget tanúsító személyek titulusa megváltozott. A korábbi egregius (vitézlő) cím helyébe a miles (katona, vitéz) cím lépett. Innentől kezdve nem egyszerűen katonai egységek, bandériumok, hanem végvári vitézek és csapataik küzdöttek a törökkel, például az egri vitézek, a lévai vitézek vagy a füleki vitézek.

Mind az egri, mind pedig a füleki vitézek közül többen Mende birtokosává váltak. 1561-ben egri vitézeket, majd 1627-ben füleki főkapitányt iktattak be birtokosként. A török időkben a beiktatás nem hagyományosan történt. Nem járták körbe a birtok határait, és nem újították meg a régi határjeleket és nem helyeztek el újakat. A határszomszédokat sem hívták össze, nehogy a török közelsége miatt elfogják őket. Ehelyett megelégedtek, ha a helyőrségben a vitéztársak jelenlétében történik a birtok átvétele. Ilyen beiktatás tanúi lehettek Mátyus Demeter és Pécely László katonatársai 1561-ben. Hasonlóképpen történhetett Toldi István kapitány, Bori Pál hadnagy és Versegdi László esetében vagy Bosnyák II. Tamás birtokadományozása alkalmával.

*Dobó István rekonstruált arcképe
Forrás: 24.hu*

Az egri és a füleki vitézek hírneve a törökök körében igazi félelmet keltett. A portyázásaik, a harcmódoruk vagy éppen fogságba esett társaik furfangos kiszabadítása szinte az örületbe kergette őket. A vitézek tudatosan készültek a törökökkel való összecsapásokra, ún. vitézi próbákon edzették magukat. A bajvívásban a parancsnokok jártak az élen. Az egri vitézekről jegyezték fel, hogy amikor a török meghallotta, hogy az ostromlott sereg felszabadítására jönnek, alább szállt a bátorságuk és inkább eloldalogtak.

Eleste, 1596 után Eger 91 évig az oszmán-török birodalom része lett, vilajetként 5 kisebb közigazgatási egységnek, ún. szandzsáknak (Eger, Hatvan, Szolnok, Balassagyarmat és Szeged) volt a központja.

Nem véletlen, hogy Dobó István mellett többen szereztek maguknak hírnevet. Békeidőben portyázásaikkal öregbítették tekintélyüket. Az 1550-es években számos török papot, török-zsidó kereskedőt stb. ejtettek fogságba és sarcoltak meg, adták vissza szabadságukat váltságdíj fejében. Több levél maradt fenn a budai pasától, aki a fogságba ejtettek szabadon bocsátását kérte. A béke fenntartása érdekében olykor a magyar királynak és az egri püspöknek kellett intézkedni, hogy a vitézek a kiütésektől, a vásárütésektől és a portyázásoktól óvakodjanak. Persze, egy olyan időszakban, amikor a törökök is szakadatlan portyázásokkal töltötték a szabad idejüket, a magyarok sem tehettek másként. A törökök jellemző „fogásának” számított, hogy magyar vitézeknek ál-

cázták magukat és úgy mentek a vár alá, de a végváriak rájöttek, hogy nem is magyarok ők. Megkezdődött a küzdelem, amelyből a vitézek kerültek ki győztesen és ejtettek zsákmányt.

Az egriek a végeken annyira félelmetes hírnevet szereztek maguknak, hogy egy-egy csata kimenetelét már a pusztá jelentlétük befolyásolta. Előfordult, hogy a törökök a csata közben azt lesték, hogy látnak-e egri zászlót. Ha feltűntek a zászlók, sokszor inkább menekülőre fogták. Egy az 1576-ban a királynak írt levélben olvashatjuk: „Az egriek a nagyszögedi bezlia-agát Szentkirály nevű faluban meglepik és huszadmagával elviszik. Sok török vitézt levágnak és a lovakat szerszámostól elviszik...” Hasonló sorsra jutott Haszán basa a csapatával: besétált az egriek csapdjába, akik többüket levágtak, az életben maradtakat fogolyként a zsákmánnyal együtt magukkal vitték. Ha pedig égi jelenségek, például üstökösök tűntek fel az égen, amikor az egri vitézekkel csatáztak, még nagyobb félelem szállta meg a török csapatokat. Megelégtelve a végvári vitézek portyázásait 1592-ben néhány, a szandzsák élén álló török bég összefogott, hogy bosszút álljanak a magyar vitézek ellen. A törökök gyülekezésének és szándékának híre ment. A magyarok több helyről (Kassáról, Miskolcra, Kállóból stb.) összehozták, és Szikszó mellett megküzdöttek. Mielőtt a csata megkezdődött volna, észrevették, hogy jóval kevesebben vannak, mint a törökök. Megfutamodni nem akartak, ezért felvették a harcot. Alulmaradtak. Ekkor esett fogságba Mende akkori birtokosa, Bori Pál lovassági hadnagy, akit a szolnoki várbörtönbe szállí-

tottak, és akiről ebből az időből maradtak fenn az utolsó feljegyzések. Mendét és környékét a különböző portyázó vagy adóbehajtó csapatok rendszeresen felkeresték. Az egrieken kívül a lévai vitézekről is találunk adatokat. A törökök különösen félelmetesnek tartották a Malomvölgyön és Katonavölgyön való átkelést. Ahogy Cselebi írta: „Kelet felé menvén, Tarcsai [Nagytarcsa], Körösztös [Rákoskeresztúr], Csapa [Rákoscsaba], Piecsel [Pécel] falukon áthaladva, Malomvölgye nevezetű szorosba jöttünk. Szűk, mocsaras, átkos leshely ez, mert a hitetlenek [értsd: keresztények] itt leshelyeket készítenek s Allah szolgáit elfogják. Mi a környékbeli leshelyeket kikémlélvén, szerencsésen keresztülmentünk...”

NEGYEDIK ÉVSZÁZAD, A XVII. SZÁZAD: A SZABADCSAPATOK SZÁZADA

Cselebi szavai már a XVII. században íródtak. 1590-ben kezdődött a 15 éves háború, a környéken tatár csapatok pusztítottak. Hírükre, aki csak bírt, elmene-kült. Szerencsére, akkoriban a környék nádasai és erdői sokukat el tudták rejtetni. Ennek ellenére a falu pár évtizedre elhagyottá vált. A környéken szabadcsapatok portyáztak: ők időnként összesereglettek, zsákmányszerzés céljából falvakat dúltak fel és pusztítottak el. Valószínűleg a törökök egyik szabadcsapatok elleni küzdelmének nyomait rögzítette 1609-ben Oszlár alatt (Szent István pusztá környékén) az egyik francia térkép készítője. Az 1600-as évek ún. békés időszakában, például 1606–1660 között több ízben előfordult, hogy a törököknek ilyen szabadcsapatokkal kellett megküzdeni.

„Többnyire azok maradtak meg szabad hajdúknak, akik nem akartak részt venni a rendszeres termelőmunkában, és inkább választották a bizonytalan megélhetést nyújtó állapotot, mint azt, hogy a végvári gyalogosok vagy a magánföldesúri hajdúk soraiba álljanak. Időszakosan vállaltak csak kötöttebb katonai szolgálatot...”

Rubicon történelmi folyóirat

A Bocskai-féle felkelés után rendszeressé váltak a szabad hajdúk, – ahogy abban az időben mondták – a kóborló martalócok támadásai. (A török haydut szó magyarul rablót jelent.) Ők nem kaptak nemességet, nem telepedtek meg. Főként a törökök ellen hadakoztak. Fegyverzetükhöz tartozott a görbe kard, a csákány és a lándzsa, valamint a védekezésül szolgáló pajzs. Gyalogosan vagy lóháton felfegyverkezve, kisebb-nagyobb csapatba verődve kóboroltak, raboltak és fosztogattak. Életvitelük, életfelfogásuk hasonlított a későbbi betyárokéhoz, talán annyi különbséggel, hogy a betyárok egy-egy behatárolt területen, helyi szinten mozogtak, és az alsóbb néprétegből sokan szimpatizáltak velük, a szabad hajdúk viszont portyázásaik során az országot is nyakukba vették, rabló életvitelmódjuk miatt tartottak tőlük az emberek. Nemcsak a törökök küzdöttek a szabadcsapatok ellen, hanem a császáriak is felvették velük a harcot. A legfőbb feladatuk a török kiűzése és a fosztogatások megakadályozása lett volna. De ahogy abban az időben minden fegyveres alakulatnál, közöttük is találhatók olyanok, akik rablásokkal, fosztogatásokkal és kihágásokkal

tették hírhedtté nevüket és átvonulásait. 1697-ben a Kollonich és Ebergényi lovasezredekkel kapcsolatban jegyezték fel: „Bille pusztáról [a katonák] lopva elvittek 6 szekér szénát. Emellett 100 tyúkot, 12 forint értékű bort, 7 forint értékű marhahúst kaptak. A szőlőben 20 forint kár esett. Az alhadnagy zsákmányolt ruhákat, és meztelenre vetkőztetve elzavarta azokat, akiktől elvette: 2 köpenyt, 19 forint értékben, 1 pár csizmát 3 forint értékben és 1 sajtot elvitt a vendéglátótól” (Borosy–Szabó, 2002).

ÖTÖDIK ÉVSZÁZAD, A XVIII. SZÁZAD: A CSODAVÁRÁS SZÁZADA

A fenti események nem véletlenül indítottak el a lakosságban csodavárást. Egymás után jelentek meg és beszéltek az emberek csodás jelenésekről, és ahol ez történt, a köré kultikus jelleget öltő búcsújárások formálódtak.

A szerzetesrendek, mindenekelőtt a jezsuiták és a ferencesek Jézus anyjának, Máriának a személyét törökellenes szimbólummá emelték. A török idők elmúltával és polemikus jelleggel, a reformáció ellensúlyozására a katolikusok körében a „harcos” szentek tisztelete, valamint a Mária-tisztelet, a Mária-kultusz vált a legfőbb fegyverré, és vívott ki magának szokatlanul nagy presztízt.

Máriás lányok
a hordozható Mária-szoborral
Forrás: Konda Mária

A második mendei templom titulusa és szentjei hűen tükrözik az akkori mentalitást: a templom titulusa Loyolai Szent Ignác lett, a szentélyét pedig Szent Ignácot ábrázoló festmény, a szintén jezsuita Gonzága Szent Alajos és Kosztká Szent Szaniszló, továbbá két női alak, Szent Katalin és Margit szobrai díszítették. Pár évvel később mellékol-tárt építettek, amelyen a sastini Fájdalmas Szűzanya (Pietà) másolata kapott helyet.

A környékünkön Gödöllő-Máriabesnyő vált a búcsújárás központjává (augusztus 15). Az idők folyamán kialakult sajátos vallási légköre vonzotta a zarándokokat, a gyógyulásra és a csodára várókat ...

Emellett mindegyik templomos helyen tartottak évente legalább két alkalommal búcsút. Mende helységben 1736-tól Loyolai Szent Ignác napján, július 31-én (ezt nevezték a nagybúcsú napjának), illetve Szent István protomártír emléknapján (ezt nevezték a kisbúcsú napjának).

Ezenkívül a Mária-ünnepek száma különböző elnevezésekkel megsokszorozódott. Csak néhányat említve közülük: Gyümölcsoltó Boldogasszony, Sárlos Boldogasszony, Kisasszony napja stb.

A XVIII. században ismét elterjedtek a körmenetek: a gyertyaszentelő körmenet, a virágvasárnapi körmenet, az úrnap körmenet, a feltámadási körmenet stb. Számuk fokozatosan bővült. A körmenetek és a hozzájuk kapcsolódó ájtatosságok, valamint az ünnepi hangulat jelentős hatást gyakoroltak a hitéletre.

A Mária-kultusz a XVIII. században szervezett formát öltött. A jezsuiták indították el a Mária-Kongregációt, amely legfőbb feladatának a Mária-kultusz ápolását tekintette. Ebbe a Kongregációba tagolódtak a máriás lányok.

Mendén presztízsnek számított a máriás lányok közé tartozni. A körmeneteken a hordozható Mária-szobrot kizárólag máriás lányok vihették.

Bár a mendei katolikus templomban nem maradtak fenn XVIII. századból származó hálaadó táblák, de a múlt század elejéről mutatóban található néhány belőlük, melyek jelzik, hogy nem szokványos események történtek: Mária meghallgatta és teljesítette a hozzá forduló kéréseit. A fokozott Mária-tisztelet tetőfokát formálisan 1979-ben a Lourdes-i barlang megépítésével érte el.

HATODIK ÉVSZÁZAD, A XIX. SZÁZAD: A FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC

Egy-egy esemény megítéléséhez történelmi perspektívára van szükség. Megfelelő távlat fényében mondható, hogy az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc kitörölhetetlen emléket hagyott az ország és a falunk életében.

Hogy a kortársak szemében és számára mennyire volt dicsőséges, és mivel járt az egyszerűbb nép körében, jól megfigyelhető a mendeiek hozzáállásán.

Ami Pesten 1848. március 15-én történt, nem forradalomnak indult. Még a 12 pont sem számított annak. Viszont kezdete lett az 1848-1849. évi forradalom és szabadságharc eseményeinek. A történetek Mende lakóira is hatással voltak, felforgatták életüket, különösen a hadra fogható fiatalokét. Minél inkább a harci cselekmények vették át szót, annál több katonát kellett kiállítani. Mendére a hatóságok összesen 38 nemzetőrt irtak elő. Az 1848 szeptemberében tartott összeírásán a beidézett 18 sorköteles újoncból hárman nem jelentek meg, négyen családfenntartónak, ketten pedig betegség miatt alkalmatlannak bizonyultak. Mindössze ketten vállaltak nemzetőrszolgálatot; nevezetesen: Benyovics Pál és Vas János. Katonai szolgálatra sem

Lovas és gyalogos nemzetőrök Forrás: Hermann-Kucza, 2002

tolongtak: a váci táborban Bosánszki Pál, Pócs Márton, Gender János és Svitek Pál teljesített csak szolgálatot. Az utóbbi azonban az egyik csatában megsebesült, és 3 hónap szolgálat után megszökött.

A falu az ütközetekből sem maradhatott ki. Az igazi megmérettetés 1849-ben következett. Az osztrák és a magyar csapatok először Tápióbicskénél, majd Isaszegnél ütköztek meg egymással. Mende éppen közékük esett. A helyi dombos-terep azonban nem kedvezett egy ütközet lefolytatásának, ezért a seregek egyes egységei inkább elkerültek vagy átvonultak rajta.

A helységet mind a császári, mind a magyar haderő tartalékkörzetként és megfigyelő helyként használta. 1849. április 4-én Schluga lovassági százados, a Mendére kikülönített fél század parancsnoka innen tájékoztatta a Gödöllőn tartózkodó III. hadtestparancsnokságot a tápióbicskei helyzetről. Másnap, április 5-én hajnalban azonban már ő is kénytelen volt egy Maglód közelében levő táborhelyre visszavonulni, nehogy a Gyömrőt megszálló magyarok a csapattestétől elvágják. Még időben, mert ugyanaznap délutánján a magyarok, nevezetesen a Klapka-hadtest lovas osztagai már Úriban, Mendén és Sápon voltak.

Klapka vezérőrnagy hiányos helyzetfelismerése, a katona helyzet nem megfelelő értelmezése majdnem a magyar sereg vereségét okozta. Szerencsére, Damjanich segédcsapata korrigálni tudta a hibát. A történekről egy 1849. április 9-én kelt jelentés a következőképpen számolt be:

„folyó hó 3-án Bicskénél történvén, hol is Klapka csapata miután estve megérkezének a falu alá, ... Klapka csapatját felállítván csatarendbe, s úgy vonul a faluba, már a falu közepére érkezének, midőn a kertekből két oldalról röppentyűvel keresztűzet kapva, soraik a mieinknek ezáltal megzavarva, a németektől pedig megrohantván, kénytelenek valának hátrálni, számosan lettek ugyan e harc áldozatai, s néhány ágyunk – másnap, azaz 4-én reggel virradóra Damjanich segédcsapatja megérkezvén, Klapkával egyesülve, megújult erővel, s a tegnapi vereséget drágán visszatorolni szándékozva rohanák meg az ellent, az előbb elvesztett ágyút még a németekével megtoldva, foglalták vissza, s az ellent Irsánál [Isaszegnél] verték szét” (Hermann-Kucza, 2002).

HETEDIK ÉVSZÁZAD, A XX. SZÁZAD: A HÁBORÚK ÉS BOSSZÚK SZÁZADA

A XX. század Mendén a háborúk és bosszúk századaként vonult a történelembe. A Hősök emlékművén az első világháborúban elesettek közül 45-nek és a második világháború frontjain elhunytak közül 48-nak a neve olvasható. Az 1939–1945 hőseinek táblája további három olyan helybeli férfi nevét is őrzi, akiket 1944 novemberében és 1945 májusa között Mendén gyilkoltak meg.

A falu több alkalommal is a történelem főszovegébe került. A két háború között egy országos párt nagyobb területi szerveződéséhez adta a nevét, 1945 után a hírhedtté vált gyömrői gyilkosságokba keveredett, 1956-ban pedig az országban kialakult forradalmi hangulatot követve egyfajta aktivizmus zavarta meg a közéletet.

Szinte valamennyi esemény mögött mozgatóerőként kimutatható a bosszú-faktor, illetve a revánsvágy. Nem véletlen, hogy a törzsgyökeres mendeiek nem szívesen nyílnak meg, sőt legtöbbször a damnatio memoriae (az emlékezetből törlés) sorsára akarja juttatni.

A három esemény közül a Gyömrői gyilkosságok néven ismert esemény mendei szálára térek ki röviden. Azért esett a választás erre, mert klasszikus példája annak, hogyan élnek vissza a hatalommal, akiket a gyűlölet és a bosszúvágy vezérel. Az orosz csapatok mendei állomásozása idején Komarniczki őrnagynak, a falu katonai parancsnokának engedélyével és az alsóbb néprétegből H. János vezetésével megalakult a községi rendőrség, vagy ahogy akkoriban mondták: a policáj. Létszáma hamarosan elérte a 15 főt. Valamennyien a kommunista párt tagjai lettek és a kommunista párt felügyelete alatt ténykedtek.

A mendei policájok összesen 160 helyi lakos elszámoltatásában és igazoltatásában működtek közre. A legismertebb és legfelháborítóbb rémtettüknek Aczél Károly volt uradalmi intéző meggyilkolása tekinthető. Aczél – mintha megérezte volna – annak idején az orosz csapatok elől Budapestre menekült. A helyi policájok azonban kényszerítették a parádés kocsisát, hogy csalja vissza. Április 27-én érkeztek Billére. Még aznap megjelentek a policájok, s mint egykori nyilast letartóztatták. (Aczél valójában a kormánypárt helyi vezetőjeként politizált.) Este és éjszaka a Községháza földszintjén (a Pest felőli oldalon) kegyetlen kínvallatásnak vetették alá. A szomszéd házakban is hallani lehetett jajveszékélését, mígnem április 28-án már csend lett.

A vallatásra használt szoba utána vérben úszott. A kommunisták Krupka Jakab főszolgabíró aláírásával viszont olyan jelentést küldtek, hogy Aczél Károly szemüvegével felvágta az ereit; mire észrevették, már elvérzett és meghalt. – A halála után boncolást végeztek Aczélon. A boncoló orvost, valamint azt a két helybélit, akik felravatalozva látták, megdöbbenette a látvány. A tények kizárták, hogy öngyilkos lett volna; egyértelmű, hogy meggyilkolták. A kínvallatók és gyilkosai helyi policájok voltak.

Ketten, látván mit kell művelniük és mit tettek Aczél Károssal, megundorodtak, és elhagyták a rendőrséget. Ezáltal a mendei policájok létszáma 12 főre csökkent. (Az egyik policáját két részeg orosz katona még februárban lelőtte.) Néhányan (ifj. B. János, B. Pál, D. István, F. Ferenc, H. István, H. János, H. Mihály, K. József és K. István) a pestvidéki törvényszék fogházába kerültek. Az igazságügyminiszter 1946. január 3-án kiadott rendeletére hivatkozással azonban szabadon engedték őket: „ebben az ügyben további rendelkezésemig sem letartóztatást, sem bármilyen nyomozási cselekményt nem szabad foganatosítani.”

Többektől érdeklődtem, miért kellett Aczél megölni. Az egyik volt policáj szerint az elkövetők bosszúból tették. A konkrét okot/okokat azonban nem árulta el.

A volt kommunista párt egy későbbi tagja kesernyésen mondta: „Ha Aczél nem lett volna, a fél falu éhen halt volna. Ő adott munkát és kenyeret a fél falunak”, s megcsóválta a fejét...

Balogh Gábor
kutató

GASZTRO ROVAT

Pincepörkölt bográcsban

Hozzávalók 20 főre:

- 4 kg sertéslapocka,
- 50 dkg sertézsír,
- 50 dkg vöröshagyma,
- 5 kg burgonya,
- 5 dkg őrölt fűszerpaprika,
- 20 dkg tv-paprika,
- 20 dkg paradicsom,

- 1 babérlevél,
- 1 teáskanál őrölt feketebors,
- 1 teáskanál őrölt kömény,
- 1 teáskanál őrölt szerecsendió,
- 1 kávéskanál kakukkfű,
- 5 gerezd fokhagyma,
- só,
- 2 dl vörösbor.

Jó étvágyat!

Elkészítés:

A húst nagyobb kockákra vágjuk, és átmosuk. A vöröshagymát megtisztítjuk, felkockázzuk, zsírban üvegesre pároljuk. Lehúzzuk a tűzről, belekeverjük az őrölt paprikát, és felengedjük egy liter vízzel. Ebbe tesszük bele a feldarabolt húst, dobunk rá egy babérlevelet, és másfél órán át főzzük.

Közben a paprikát, paradicsomot és krumpolit felkockázzuk, és a félkész pörköltökhöz adjuk. Fűszerezzük borssal, köménnyel, szerecsendióval, kakukkfűvel, zúzott fokhagymával. Ízlés szerint sózzuk, és amikor már megfőtt (kb. fél óra múlva) 2 dl vörösborot öntünk bele.

Epres, túrós bomba

Hozzávalók

a piskótához:

- 4 tojás
- 8 dkg cukor
- fél csomag sütőpor
- 10 dkg liszt

A túrókrémhez:

- 25 dkg túró
- 12,5 dkg cukor
- 1 (kezeletlen) citrom
- 2 teáskanál zselatin
- 5 dl hideg habtejszín
- 15 dkg friss eper

A külső részéhez: 25 dkg friss eper

Elkészítés:

1. A piskótához kettéválasztjuk a tojásokat, a fehérjét kemény habbá verjük a cukorral, majd belekeverjük a sárgáját, végül beleforgatjuk a sütőporral elkevert lisztet.
2. A masszából 2 darab, kb. 18 cm átmérőjű tortalapot kenünk sütőpapírral bélelt sütőlemezre, és 170 °C-ra előmelegített sütőben megsütjük 8-10 perc alatt. Kihűtjük.
3. A túrótöltelékhez robotgéppel pépesre keverjük a túrot, a cukrot, a citrom héját és levét. A zselatint megduzzasztjuk 1 dl hideg vízben,

majd felmelegítjük (mikróban). A tejszínt habbá verjük, majd a túróba forgatjuk a zselatinnal és a felkockázott eperrel együtt.

4. Egy kb. 20 cm átmérőjű, 2 liter űrtartalmú, félgömb alakú tálat kibélelünk átlátszó fóliával, szorosan kirakjuk egymás mellé helyezett eperszeletekkel. Óvatosan beletöltjük a krémet úgy, hogy közben a közepére helyezzük az egyik piskótalapot. Vigyázzunk, hogy az eperszeletek ne mozduljanak el! A másik tortalappal befedjük, és legalább 2-3 órára hűtőszekrénybe tesszük dermedni. Kiborítjuk, leszedjük róla a fóliát, és tálaljuk.

REJTVÉNY GYERMEKEKNEK

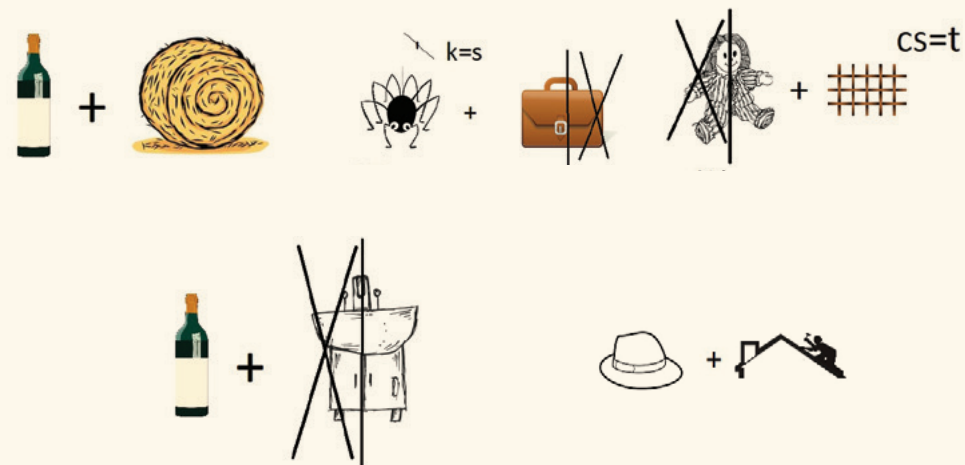
Előző számunk rejtvényének helyes megfejtése:
a GULYÁS volt.

Gratulálunk a szerencsés nyerteseknek, akik pizzautalványt nyertek: Németh Vince, Bartos Petra, Matolcsi Benedek. Nyereményük 1-1 db 32 cm-es pizza a Random House Bistro-ból. Az ajándék átvehető a Polgármesteri Hivatal titkárságán telefonos egyeztetés után, (+36 29 438 001), ügyfélfogadási időben.

A ÚJ FELADVÁNYUNKHOZ JÓ IDŐTÖLTÉST KÍVÁNUNK!

A megfejtéseket 2024. május 31-ig kérjük a mende@mende.hu címre elküldeni, a nyerteseket e-mailben is értesítjük!

MIT REJTENEK A SZÓKÉPEK?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

2024. június 1. szombat Újra Családi nap a Kattlanban!

9⁰⁰-10⁰⁰

10⁰⁰-14⁰⁰

Nevezés a főző- és a ping-pong versenyre

FŐZŐVERSENY

„Mende legjobb szakácsa” cím elnyeréséért

Nevezni a Mendei Polgármesteri Hivatalban, a mende@mende.hu email címen, vagy a helyszínen lehet.

10⁰⁰-19⁰⁰

10⁰⁰-14³⁰

10³⁰-

10⁰⁰-15⁰⁰

11⁰⁰-12⁰⁰

11⁰⁰-

14⁰⁰-

13⁰⁰-13³⁰

13³⁰-14⁰⁰

15⁰⁰-16⁰⁰

16⁴⁵-18⁰⁰

18⁴⁵-21³⁰

21³⁰-24⁰⁰

10⁰⁰-19⁰⁰-ig

Veterán- autó és motor kiállítás

Mendei Repülőmodellező Sport Közösség Egyesület modell készítő foglalkozása

Mendei Sport Egyesület TSCOUKBALL bemutatója

Egész napos kreatív foglalkozás Helgával „Sütiklub”

Tűzoltó- Rendőrségi eszközök, a Mentők és a Honvédség bemutatója

Újraélesztési technikák bemutatása

Főzőverseny zsűrizése

Mesevár Óvoda gyerekeinek műsora

Géza Fejedelem Általános Iskola tanulónak műsora

100 Folk Celsius élő gyermek és felnőtt koncertje

Nótár Mary élő koncert

Jump Rock Band élő koncert

Disco

Folyamatos ingyenes gyermekprogramok

Ugrálóvár, játszóház, bölecsi-hempergő, sütísátor, lángössztűs, palacsinta, kürtöskalács, görhőny, ping-pong verseny

A Családi nap mendei és a nem mendei gyerekek részére ingyenes,
Támogatói jegy: mendei felnőtt aki nem főz: 500 Ft, Nem mendei felnőtt: 1000 Ft

A rendezvényre különbusz indul 12⁰⁰-kor Pusztaszentiván - Jászóteréről,
12⁴⁵-kor a Dózsa György út végéről, este pedig vissza 19⁴⁵-kor a Dimyész köztől.

